

Kocaeli Üniversitesi

Eğitim Dergisi

E-ISSN: 2636-8846

2021 | Cilt 4 | Sayı 2

Sayfa: 493-515

**Kocaeli University
Journal of Education**

E-ISSN: 2636-8846

2021 | Volume 4 | Issue 2

Page: 493-515

**Türk müziği uyarlamalı melodikanın genel müzik
eğitiminde kullanımı**

**Use of Turkish music adaptive melodica in general
music education**

Hamza Üstün, <https://orcid.org/0000-0001-8084-7946>

Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, ustunhamza@gmail.com

Bu çalışma, Hamza Üstün (2020) tarafından hazırlanan "Okul çalgısı olarak Türk müziği uyarlamalı melodika ve uygulamadaki görünümü" başlıklı doktora tezinden üretilmiştir.

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Gönderim Tarihi	Düzeltilme Tarihi	Kabul Tarihi
23 Haziran 2021	14 Eylül 2021	18 Kasım 2021

Önerilen Atıf

Recommended Citation

Üstün, H. (2021). Türk müziği uyarlamalı melodikanın genel müzik eğitiminde kullanımı. *Kocaeli Üniversitesi Eğitim Dergisi*, 4(2), 493-515. <http://doi.org/10.33400/kuje.956528>

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, eğitim müziği ekseninde Türk müziği ses sistemine kısmi olarak uyarlanan melodika çalgısının uygulamadaki görünümünü ortaya çıkarmaktır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden, kontrol gruplu sontest deneysel yöntem modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı Mamak Ş. P. Er Murat Eroğlu Ortaokulu'nda öğrenim görmekte olan 20 öğrenci oluşturmaktadır. Çalışma grubuna, araştırmacı tarafından hazırlanan 10 haftalık üç ünite ve on konudan oluşan ders planı uygulanmıştır. Uygulanan ders programının ardından, deney ve kontrol grubunda bulunan öğrencilerin, ailelerinden gerekli izinler alınarak bireysel ve toplu olarak video kayıtları alınmıştır. Elde edilen bu kayıtlar, performans değerlendirme ölçeği aracılığı ile, alan uzmanları olan 5 öğretim üyesi tarafından puanlanmıştır. Puanlama sonucunda elde edilen veriler; SPSS ortamında yüzde (%), frekans (f), ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapma (ss) verileri, istatistik programı aracılığı ile Cronbach Alpha, Kaiser- Meyer-Olkin, tek yönlü varyans analizi ANOVA , Mann Whitney U testi, Welch ve Brown-Forsythe testleri ile analiz edilerek tablolar aracılığıyla yorumlanmıştır. Araştırmanın sonucunda; Türk müziği uyarlamalı melodika çalgısı ile öğrenim gören deney grubu öğrencilerinin, kontrol grubu öğrencilerine göre başarı durumlarında anlamlı düzeyde farklılık ortaya çıktığı görülmüştür. Dolayısıyla bu sonuçtan hareketle, geliştirilen Türk müziği uyarlamalı melodika çalgısının ulusal ölçekte kullanılabilecek yeni ve milli bir okul çalgısı olabileceği, müzik dersi öğretim programında yer alan Türk müziği öğretimi ile ilgili unsurlarda öğrenime olumlu katkılar sağlayabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Sözcükler: Müzik eğitimi, Türk müziği öğretimi, melodika, okul çalgısı, Türk müziği ses sistemi, çalgı geliştirme

ABSTRACT

The aim of this research is to create a customized melodica instrument adapted to the Turkish music sound system for educational purposes and to reveal its appearance in practice. In the research, the experimental method model "post-test only control group", which is a quantitative research method, was used. The study group of the research consisted of 20 students studying at Mamak Ş. P. Er Murat Eroğlu Secondary School, which is controlled by Ankara City Directorate of National Education. For the experimental group, the researcher used a lesson plan that consisted of three units and ten topics for a 10-week period. After the applied lesson plan, individual and collective videos of the students in both groups were taken, upon receipt of necessary permissions from their families. These records were scored by 5 faculty members, who are experts in the area, through a performance evaluation scale. The data obtained as a result of scoring as well as the percentage (%), frequency (f), average ($\bar{x}$) and standard deviation (ss) data in SPSS environment were analyzed through a statistical software in line with the Cronbach Alpha, Kaiser-Meyer- Olkin, one-way variance analysis (ANOVA), Mann Whitney U test, Welch and Brown- Forsythe tests and were interpreted through tables. As a result of the research; It was seen that compared to the control group students, there was a significant difference in the success levels of the experimental group students studying with melodica adapted to Turkish music. Therefore, based on this result, it is believed that the customized Turkish version of the melodica instrument may be a new and national school instrument that can be used on a national scale, and that it can contribute positively to learning in Turkish music teaching in the music lessons.

Keywords: music education, Turkish music teaching, melodica, school instrument, Turkish music sound system, instrument development

GİRİŞ

Müzik eğitimi bireylerin müziksel davranışlarında değişimin sağlanması için, programlı bir şekilde gerçekleştirilen eğitimidir. Genel müzik eğitimi, ülkemiz çocuklarına herhangi bir ayırım yapmadan, tüm insanlığa yönelik, çağdaş ve kaliteli bir hayat yaşamaya olanak sağlamak için müziksel davranışlarında asgari düzeyde değişiklik yapmayı hedefler (Uçan, 2005). Ülkemizde zorunlu eğitim kapsamında sürdürülen müzik eğitimi, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) eliyle tasarlanan öğretim programı çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Öğretim programları içerisinde yer alan Türk müziği öğretimi ile ilgili unsurlar incelendiğinde, ilkökul evresinden lise öğreniminin sonuna kadar, kapsayıcı ve geliştirici bir öğretim programının olduğu görülmektedir (MEB, 2018). Türk müziği konularının öğretilmesinde, ders kitaplarındaki Türk müziği etkinliklerinden, dinleme ve söyleme öğrenme alanlarından yararlanılmaktadır. Türk müziğinin ses sistemindeki farklılıkların öğretilmesinde kullanılan yöntem ve teknikler, her bir öğretmen tarafından farklı uygulamalar ile öğretim programına bağlı kalınarak devam etmektedir.

Ülkemizde ve müzik eğitimi sistemimiz içerisinde yıllarca kullanılan ve kullanılmaya devam edilen blok flüt, ekonomik olması, taşınabilirliği, ses oluşturmadaki kolaylıkları gibi sebeplerden dolayı sıklıkla tercih sebebi olmuştur. Ancak son yıllarda yapılan çalışmalar, blok flüt ile ilgili yetersizlikleri ve müzik eğitiminde sebep olduğu olumsuzlukları gözler önüne sermektedir (Kocabaş & Erbil, 2013; Karataş & Kılıç, 2017; Önal & Aydoğan, 2012). Araştırmanın ana unsuru olan ve son yıllarda öğretmenler tarafından sıklıkla tercih edilen melodika çalgısı, piyanoya benzer klavye düzeneğine sahip olması, entonasyon problemlerinin olmaması, ses oluşturmadaki kolaylığı ve tuşlar üzerinde notaların isimlerinin yazması gibi sebeplerle tercih sebebi olmaktadır. Gelişen teknolojik ve ekonomik gelişmeler, bu çalgıya erişimi daha da kolaylaştırmış, müzik eğitimi sistemi içerisinde kendine bir yer bulmasını sağlamıştır. Araştırma için tasarlanan ve geliştirilen Türk müziği uyarlamalı melodika çalgısı ise, genel müzik eğitimi sistemi içerisine girebilecek, yeni ulusal bir okul çalgısı olacak şekilde tasarlanmıştır. Çalgı öğrenme alanının öğretim programından çıkartılması ile genel müzik eğitiminde öğrencilerin çalgı yolu ile müziksel davranış geliştirme boyutu devre dışı kalmıştır. Geliştirilen bu çalgı, geleneksel müziklerimizin geleneksel halleri ile çalınmasına olanak tanımaktadır. Bilinen melodika çalgısı üzerinde yapılan değişikliklerle, iki komalık ses, sistem üzerine eklenerek, makamsal dizilerin çalınmasına ve duyulmasına olanak sağlamaktadır. Çalgı aynı zamanda bilinen hali ile tonal müziği çalmaya elverişli olmaya devam etmektedir. Türk müziği uyarlamalı melodika çalgısının, ülkemiz müzik eğitimi sistemine olumlu katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Bozkaya (2001) çalışmasında okul çalgılarını blok flüt, elektronik org, gitar, melodika, bağlama, mandolin ve piyano olarak belirlemiştir. Son yıllarda yapılan çalışmaların birçoğunda melodika çalgısının ismi duyulmaktadır. Melodika çalgısı, popülerliğini ve kullanılabilirliğini gün geçtikçe arttırsa da halen müzik eğitimi sistemi içerisindeki en önemli kullanım alanına sahip olan çalgı blok flüt olarak karşımıza çıkmaktadır. Melodika, çok pahalı olmamasına rağmen, yine de ekonomik düzeyi düşük olan okullarda öğrenciler tarafından alınamamaktadır. Bu durum daha yaygın ve daha ucuz olan blok flüt çalgısının kullanımını arttırmaktadır. Blok flüt çalgısı ekonomikliği, taşıma kolaylığı, ses çıkartmada sağladığı rahatlık vb. nedenlerle uzun yıllar boyunca Türk milli eğitim sistemi içerisinde yer edinmiş ve en yaygın okul çalgısı olarak kullanılmıştır. Eğitici yönüyle toplu olarak öğrenmeye sağladığı yarar bu çalgıyı popüler yapmaktadır. Ses genişliği olarak bakıldığında da özellikle çocukların ses bölgelerine uyum sağlar. Ağız bölgesinde üfleme ve dil kullanımı sayesinde konuşma bozukluklarının giderilmesinde kişiye önemli katkılar sağlamaktadır (Ünal, 1987).

Ülkemizde uzun yıllar boyunca yaygın bir şekilde kullanılan blok flüt, Batı müziği üzerine kurulu bir sistemi bizlere sunar. Bu durum halk müziği ezgilerimizin geleneksel hali ile çalınmamasını beraberinde getirmektedir. Öğrenciler halk müziğimizin en önemli unsuru olan koma seslerini bu çalgı ile duyamamakla birlikte, geleneksel tarzdaki parçaları da Batı müziği tempore sistemi ile çalmak zorunda kalmaktadır. Okul çalgılarının kullanımında ortaöğretim seviyesinde

belirlenen sorunları tetkik edilen çalışmada öğretmenlere kullandıkları okul çalgıları ile ilgili sorular yöneltilmiştir. Verilen cevaplar arasında, derslerinde kullandıkları okul çalgıları ile ilgili, hiçbir çalgıyı çaldırmak istemedikleri, çocukların yaşantılarında dinledikleri müzik ile programda blok flüt ile çaldıkları şarkılar arasında farklılıkların olduğu ve Batı müziği enstrümanları ile geleneksel müziklerimizin icrasında karşılaşılan sorunların olduğu cevapları mevcuttur (Karataş & Kılıç, 2017). Öğrencilerin özellikle makamsal eserleri çalmaya çalıştıklarında karşılaşılan durumlardan rahatsızlık duyulduğu söylenebilir. Bu durum öğrencilerde natürel seslere olan yatkınlığı beraberinde getirerek, koma olan sesleri anlamakta ve içselleştirmekte oldukça zorlanmalarına sebep olmaktadır. Blok flütün müzik derslerinde kullanılması, öğretim programını gerçekleştirmekteki rolü, müzik öğretmenlerinin blok flüt ile ilgili görüşleri gibi çok sayıda araştırma vardır. Bu araştırmalar halen güncelliğini korumaktadır. Okul çalgısı olan blok flütün derste kullanımı ve programa dair gereklilikleri yerine getirmedeki durumun belirlenmesine yönelik hazırlanan çalışmada, blok flütün öğretim programında yer alan geleneksel müziklerimize dair verilen örnekleri yerine getirmede ne ölçüde başarılı olduğu sorusuna çalışmaya katılan öğretmenlerin %75'e yakın oranında çok az ve hiç cevaplarını verdikleri görülmektedir (Önal & Aydoğan, 2012, s. 68). Aynı çalışmada araştırmacılar tarafından elde edilen sonuçlardan en önemlisi ise, blok flütün Batı müziği enstrümanı olduğu, ait olduğu kültüre dair örneklemelerde yeterliliği, ancak THM örneklerinde istenilen sonuçları veremeyeceği ve öğretim programında yer alan amaçları gerçekleştirmede yetersiz bir enstrüman olduğuna vurgu yapılmıştır. Öcal (2014) çalışmasında ortaokul müzik dersinde, hazırlanan öğretim programının uygulanmasında blok flütün bir okul çalgısı olarak yetersiz kaldığına değinmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenler çalgı eğitiminde blok flütün kullanımında sorunlar olduğu, ders kitaplarının da blok flüt için uygun olmadığı ve melodika, org ve Orff çalgılarının alternatif olarak sunulabileceği görüşünü savunmaktadırlar.

Türk kültürünün en temel yapı taşlarından biri olan Türk halk müziği, ülkenin müzik öğretiminde ağırlıklı bir şekilde yer almaktadır. Özellikle müzik öğretmenlerinin derslerini yürüttüğü ortaokul ve lise evrelerinin ders müfredatlarında sıklıkla bu konuya değinilip, öğrencilerin makamsal dizileri anlamaları ve uygulayabilmeleri için sıkça örnekler verilmektedir. 2018-2019 eğitim döneminde okutulmak üzere Milli Eğitim Bakanlığı müzik dersi için her seviyeye yönelik kitaplar yayımlanmıştır. Bu ders kitapları ülkenin tüm okullarındaki öğrencilere ücretsiz olarak dağıtılır. Ortaokul ve İmam Hatip Ortaokulları 7. Sınıf seviyesi için hazırlanan kitabın 1. ünitesindeki müziği öğreniyorum konusunda 7/8 lik aksak ölçünün tanımı yapılmış ve konunun daha iyi anlaşılması için Rize yöresine ait hüseyini makamındaki "Kiremite Su Düştü" isimli türkü örnek olarak verilmiştir (Şekil 1).

Şekil 1

Kiremite Su Düştü

KIREMİTE SU DÜŞTÜ

Çabuk (Allegro)
(2+2+3)

Türkü
Yöresi: Rize

Ki re mi te su düş tü de E mi_ ne ev den uç di Za val lı an

6
ne si nin de E tek le ri tu_ tuş di E tek_ le ri tu tuş di

Örnek olarak verilen parça Hüseyini makamındadır, ancak bu türküyü makamın donanımı olan iki bemol koma ile çalmak ancak bir Türk müziği çalgısı kullanılarak mümkün olmaktadır.

Okullarımızda yaygın olarak kullanılan melodika, blok flüt gibi tempore sistem kullanılan çalgılarla seslendirilmesi için bu örneğe ait koma konulmamış, Batı müziği çalgılarına elverişli hale getirilmiştir. Eserin orijinal notası ise Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2

Kiremite Su Düştü 2

TRT . MÜZİK DAİRESİ YAYINLARI
TMM REPERTUAR SIRA No: 445
İNCELEME TARİHİ : 22 . 6 . 1973

YÖRESİ
RİZE
KİMDEN ALINDIĞI
HASAN SÜZERİ
SÜRE

DERLEYEN
M . SARISÖZEN

DERLEME TARİHİ
10 . 11 . 1941

NOTATA ALAN
M . SARISÖZEN

KİREMİTE SU DÜŞTÜ

1. Kİ RE Mİ TE SU DÜŞ TÜ DE E Mİ NE EV DEN UŞ Dİ ZA VAL LI AN
2. E Mİ NE GUŞ MU Yİ Dİ DA AS Dİ BOY NU NU DÜŞ Dİ SU FE NA SEV

NE Sİ NİN DE E TEK LE Rİ TU TUŞ Dİ E TEK LE Rİ TU TUŞ Dİ
DA LİK TAN DA YAN Dİ YÜ REK TU TUŞ Dİ YAN Dİ YÜ REK TU TUŞ Dİ

YA Gİ DİN SA Kİ NO Nİ DE BEL Kİ ÇÜ LE RE DÜŞ Dİ HEP KIZ LAR PAZ
BİR SE NE GÖR DÜMSE Nİ DE SEN BEN DE MAY RI DÜŞ DÜN BİR DA HA GÖR

PA YOL OY DA SA ŞA E Mİ NE DÜŞ Dİ E Mİ NE SA ŞA DÜŞ Dİ
SEN SE Nİ DA YA ŞA MAK SA ŞA OY Dİ YA ŞA MAK SA ŞA DÜŞ Dİ

Rize yöresine ait 10.11.1941 tarihinde Muzaffer SARISÖZEN tarafından derlendiği görülen türkünün TRT nota arşivinde olan notasında Sib 2 olarak adlandırılan iki bemol koma işareti anahtarın yanındaki değiştirici işaret olarak konulmuştur. Okullarımızda yaygın olarak blok flüt, melodika gibi okul çalgıları kullanıldığından, ders kitabına bu türküyü aktarırken bu komayı yazmayarak tempore sistemdeki hâli ile Hüseyini makamının çalınması ya da söylenmesi istenmiştir. Öğretim programının içerisinde geçen Türk halk müziği konularının dışında, belirli gün ve haftalarda okullarımızda gerçekleştirilen anma ya da kutlama programlarında da Türk halk müziğinin çeşitli örneklerinden yararlanır. 10 Kasım Atatürk'ü Anma Günü etkinliklerinde seslendirilecek olan Atatürk'ün sevdiği türküler konserinde, On Sekiz Mart Çanakkale Zaferi ve Çanakkale Şehitlerini Anma haftası kapsamında seslendirilecek olan türkülerin hepsinde komalı sesler mevcuttur. Bu törenlerde seslendirilecek parçaların çalıştırılmasında ve seslendirilmesinde öğretmen tarafından kullanılması gereken bir Türk müziği çalgısına ihtiyaç duyulmaktadır.

Koma Sesin Oluşturulması

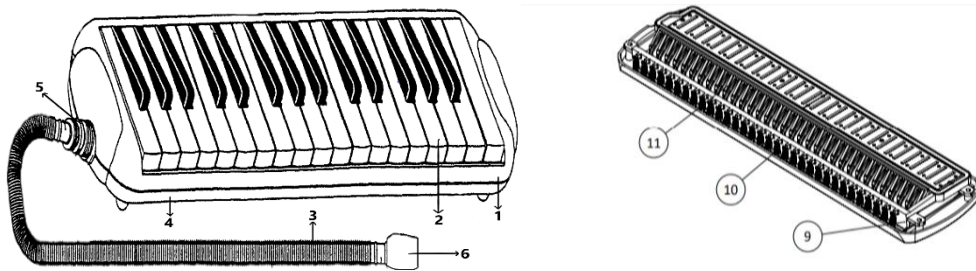
Araştırmanın ana unsuru olan melodika çalgısı, ülkemizde son yıllarda hızla yaygınlaşmakta olan, eğitim müziği ve okul çalgısı olarak popülerliğini arttırmaktadır. Araştırmacıyı melodika çalgısının üzerinde değişiklik yapmaya yönlendiren ana fikirler, çalgının eğitim müziğinde kullanılabilirliği, entonasyon problemi olmadan aynı anda icra edilebilmesi ve ekonomik olarak çoğu kimsenin çalgıya erişiminin kolay olmasıdır. Tonal olarak kullanılan melodika çalgısı üzerinde koma sesi oluşturmak için ses sistemi üzerinde değişiklik yapılmıştır. "Koma küçük bir ses aralığıdır ve kulakla fark edilebilir" (Özkan,2006). Tam ses aralığında birbirine eşit olarak bölünmüş dokuz eşit parçanın her biri koma olarak adlandırılır. Koma sesi elde edebilmek için seslerin birbirlerine olan uzaklık oranları hesaplamaları ve cent hesaplamalarından yararlanılmıştır. ELLIS tarafından bulunan cent hesaplaması ile, aralıkları, o intervallerin titreşim niceliklerini belirleyen sayıların logaritmaları mesafelerinin farklarının belirlenmesi ile oluşur (Atalay, 2005). Karaosmanoğlu (2000) çalışmasında, Batı müziği ses sistemi olarak adlandırılan on iki perdeli tamperaman sesleri suni nitelendirerek asıl sesleri bulmaya çalışan Harry Partch ve Alain Daniélou'nun buldukları ses sistemlerini incelemiş ve Türk müziği ses sistemi ile karşılaştırmalı olarak çeşitli bulgulara ulaşmıştır. Harry Patch'in tanımladığı modelde

eşit olmayan 43 aralık ile başlangıç sesinin oktavıyla oluşan 44 perde bulunur. Başlangıç perdesi olarak 392 frekanslı sol notasını baz almıştır. Türk müziği sistemi çerçevesinde kâğıda dökülen bir parçanın, önceden Sipürde veya Ahteri olarak adlandırılan, günümüzde de bir sestem olarak açıklanan seslendirilen biçimi ile benzer frekans alanlarına denk gelir. Partch sol notasını sadece bir dayanak derecesi olarak belirlemiş, perde isimlerinin adlandırılmasında 1/1, 5/4, 3/2 gibi oranları tercih etmiş, aralıkların isimlendirilmelerinde de "Asal Birim", "Majör Üçlü", "Mükemmel Beşli" gibi sözcükleri kullanmıştır (Karaosmanoğlu, 2000). Patch ve Karaosmanoğlu'nun bulduğu değerlere göre bir koma 22 cente karşılık gelmektedir.

Bu çalışmalardan hareketle, bir komalık cent değeri 22 olarak belirlenmiştir. Çalışmada kullanılacak olan iki bemollük koma ses için 44 centlik bir değer uygulanmıştır. İlk olarak melodika çalgısının yapısını keşfetmek ve ses sistemi üzerinde değişiklikler yapılabileceğini kavrayabilmek için, sayısız melodika çalgısı çeşitli denemeler sonucunda kullanılamaz hale gelmiştir. Zaten hâlihazırda tonal ses sistemini çalabilen melodika çalgısına iki bemollük bir koma sesini yerleştirebilmek için ses sistemi üzerinde çeşitli denemeler yapılarak çalgı re sesi kararlı Hüseyini, Saba ve Karcığar makamlarını çalabilir hale gelmiştir. Araştırmanın çalışma gurubunu oluşturan kontrol ve deney gruplarına da bu makamlardan örneklemeler seçilmiş, grupların bu eserleri seslendirmeleri beklenmiştir.

Şekil 3

Melodika

Geliştirilen iki bemol komayı çalmaya fırsat verecek olan çalgı ile bu sorunların aşılması planlanmaktadır. Öğrenciler şu anda kullanılmakta olan melodika sistemini de kullanabileceklerdir. Bu durum tonal müzik sisteminin de kullanılmasını sağlayacaktır. Öğretmen ve öğrenciler hem Batı hem de Türk müziğinde kullanılmakta olan komayı kullanabileceklerdir. Tüm bu bağlamlardan hareket ile, araştırma aşağıda belirtilen alt problemlere cevap aramaktadır.

1. Öğretmenlerin müzik derslerindeki Türk müziği uygulamalarına ilişkin görüşleri nasıldır?
2. Deney grubunun melodikaya dair performans son test sonuçları nasıldır?
3. Kontrol grubunun melodikaya dair performans son test sonuçları nasıldır?
4. Deney ve kontrol gruplarının performans son test sonuçları nasıldır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Çalışma, okul çalgısı olarak Türk müziği ses sistemi uyarlamalı melodikanın uygulamadaki görünümünü belirlemenin araştırıldığı deneysel bir araştırmadır. Türk müziği uyarlamalı melodika çalgısının Türk müziği öğretimine olan etkisini araştırmak için, nicel araştırma yöntemlerinden gerçek deneme modeli son test kontrol gruplu model kullanılmıştır. Bilimsel önemi ve geçerliliği en yüksek çalışmalar gerçek deneme deseni ile yapılanlardır (Karasar,2006).

Gerçek deneme modellerinin tümünde, çoklu grupların kurulması ve kurulan bu grupların yansız atama ile oluşturulması en önemli özelliğidir. Son test kontrol gruplu model de tarafsız olarak oluşturulmuş iki gruptan oluşmaktadır. Bunlardan biri kontrol diğeri de deney

gruplarıdır. Araştırmanın sonunda gruplara sadece son test uygulanır. Grupların tarafsız atama ile oluşturulması ve deneye hazır bulunuşluk düzeylerinin aynı olması ön testin yapılmasını gereksiz kılar (Karasar, 2006; Büyüköztürk, 2012).

Çalışmada kullanılan Türk müziği uyarlamalı melodika çalgısının geliştirilme süreci araştırmacı tarafından yapılmış olup, patentlenme süreci devam etmektedir.

Şekil 4

Son Test Kontrol Gruplu Seçkisiz Desen

	Grup	İşlem	Sontest
R	D (Deney)	X	O ₁
R	K (Kontrol)		O ₂

Şekil 4'te;

D: Türk müziği uyarlamalı melodika ile çalışan deney grubunu,

K: Normal melodika ile çalışan kontrol grubunu,

R: Deneklerin gruba yansız seçkisiz atandığını,

O₁: Deney grubunun son test sonuçlarını,

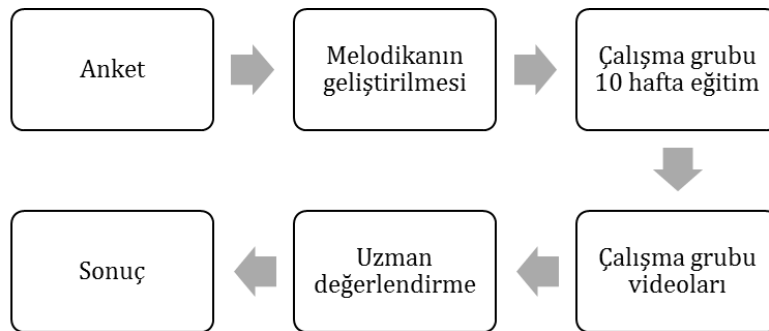
O₂: Kontrol grubunun son test sonuçlarını,

X: Deney grubuna uygulanan bağımsız değişkenleri ifade etmektedir.

Deney ve kontrol gruplarına uygulanmak üzere araştırmacı tarafından geliştirilmiş 10 haftalık 3 ünitelerden oluşan bir öğretim programı oluşturulmuştur. Bu 10 haftanın sonucunda deney ve kontrol gruplarının görüntüleri kayıt altına alınmıştır. Bu videolar 5 alan uzmanı tarafından puanlanarak aralarındaki farklar istatistik programı yardımı ile ortaya koyulmuştur. Araştırma süreci Şekil 5'te gösterilmiştir.

Şekil 5

Araştırma Süreci

Evren - Örneklem ve Çalışma Grubu

Bir araştırmanın sonuçları ne kadar çok genellenebilirse araştırma daha çok anlam kazanır. Doğru bilgilere ulaşıp, bu bilgilerden elde ettiğimiz sonuçları genelleme yaparak daha geniş toplulukların çıkarımlarını yapabileceğimiz bilgiler çalışmamızı anlamlı kılar (Arıkan, 2005; Karasar, 2006). Bu araştırmanın betimsel evrenini; Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren özel ve resmi ortaokul kurumları, örneklemine ise farklı illerde görev yapan 1321 müzik öğretmeni oluşturmaktadır.

Araştırmanın çalışma grubu, Ankara ili Mamak ilçesinde bulunan Şehit Piyade Er Murat EROĞLU Ortaokulunda öğrenimlerini sürdüren 5, 6, 7 ve 8. sınıflardan oluşmaktadır. "Çalışılabilecek evren, ulaşılabilen evrendir. Bu yönü ile somuttur. Araştırmacının, ya doğrudan gözleyerek ya da ondan seçilmiş bir örnek küme üzerinde yapılan gözlemlerden yararlanarak, hakkında görüş bildirebileceği evren çalışma evrenidir" (Karasar, 2006).

İlçe Milli eğitim müdürlüğü tarafından onaylanan müzik ders dışı etkinlik programı kapsamında öğrenci grubu arasından random usulü ile onar kişilik iki grup oluşturularak deney ve kontrol grupları oluşturulmuştur. Gruplar arasında sınıf seviyeleri bakımından farklılık olmaması için, yansız seçki ile ikişer kişi 5.sınıf, üçer kişi 6.sınıf, üçer kişi 7.sınıf ve ikişer kişi 8.sınıf toplam on kişi olacak şekilde belirlenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan on kişi deney ve on kişi kontrol toplam 20 öğrencinin, önceki öğrenimlerinin aynı olması ve melodika çalgısı ile ilgili daha önce bir öğrenim gerçekleştirmedikleri için herhangi bir ön test yapılmamıştır. Öğrenim durumlarının ve hazır bulunuşluklarının aynı olması sebebi ile de her iki gruba da aynı öğretim programı uygulanmıştır. Program dâhilinde teorik bilgileri içeren iki ünite mevcuttur. Teorik bilgilerin öğrenilmesinin ardından icra ünitesinde, çalışmanın örneklemi olan eserlerin seslendirilmesinde, deney grubu Türk müziği uyarlamalı melodika kullanmıştır. Kontrol grubu ise hali hazırda kullanılmakta olan tonal sistemi çalmaya elverişli melodika çalgısı ile öğrenimini gerçekleştirmiştir. Hazırlanan öğretim programı, toplam üç ünite ve on konudan oluşmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veriler üç ana boyutta elde edilmiştir. Bunlardan ilki, öğretmenlerden anket yoluyla elde edilen veriler, ikincisi Türk Müziği uyarlamalı melodikanın oluşturulma sürecine ilişkin veriler ve son olarak ise deney sonucu uzman görüşleri çerçevesinde elde edilen verilerdir.

Anket

Öğretmenlerin derslerinde Türk müziği uygulamalarını, karşılaştıkları sorunları belirlemek üzere anket formu google form aracılığı ile oluşturulup, online olarak öğretmenlere ulaştırılmıştır. Anket formu müzik öğretmenlerinin aktif olarak kullandıkları sosyal platformlar üzerinden ve öğretmenlerin bağlı oldukları il/ilçe'deki haberleşme ağlarına yönlendirilerek veriler tek bir çatı altında toplanılmıştır. Ankete Türkiye genelinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel ya da resmi kurumlarda görev yapan toplam 1321 öğretmen katılmıştır.

Anket formu geliştirilirken bilimsel çalışmalar taranmış, konu ile ilgili çalışmalar incelenmiştir. Anket formu üç ana başlık altında toplanmaktadır. Bunlardan ilki tek sorudan oluşan demografik sorudur. İkinci bölüm olarak toplam 15 sorudan oluşan ve 5'li likert tipi ifade tiplerinden oluşan sorular gelmektedir. Son bölüm ise öğretmenlerin çalışmaya ilişkin eklemek istedikleri görüşlerini yazabilecekleri açık uçlu bölüm yer almaktadır. Anket sorularının oluşturulması için alan uzmanı olan (Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi ABD Öğretim Üyeleri) 5 uzmanın görüşü alınmış olup, hazırlanan 19 soru içerisinde uzmanlar tarafından gereksiz görülen 4 soru çıkartılarak anket son halini almıştır. Anketin kapsam geçerliliği için Lawshe tarafından geliştirilen teknik kullanılmıştır. Lawshe tekniği altı adımdan meydana gelmektedir.

- Alan uzmanlarının belirlenmesi
- Örnek anketin tamamlanması
- Uzman değerlendirmelerinin elde edilmesi
- Sorulara dair kapsam geçerlilik niceliğinin oluşması
- Anket formunun kapsam geçerlilik göstergelerinin belirlenmesi
- Kapsam geçerlilik göstergeleri sonuçlarına ilişkin anketin son halini alması (Yurdugül,2005).

"Lawshe yönteminde, en az 5 en fazla 40 uzman gerekmektedir. Her madde uzman görüşleri "madde hedeflenen yapıyor ölçüyor", "madde yapı ile ilişkili ancak gereksiz" ve "madde hedeflenen yapıyı ölçmez" şeklinde derecelendirilmektedir" (Yurdugül,2005). Uzmanlar tarafından her bir madde için verilen cevaplar Peach (2017) tarafından Microsoft excel

formatında hazırlanmış ve verilerin girildiğinde Lawshe içerik geçerlilik oranlarının verildiği hazır format yardımı ile elde edilmiştir. Lawshe tekniğinin formülü Şekil 6'da şu şekilde gösterilmiştir:

Şekil 6

Lawshe Formülü

$$KGO = \frac{Nu - N/2}{N/2} \quad veya \quad KGO = \frac{Nu}{N/2} - 1$$

"Burada; Nu, maddeye "Uygun" ibaresini yerleştiren alan uzmanı miktarını ve N soruya dair fikir bildiren alan uzmanı miktarını belirtmektedir. KGO, -1 (mutlak red) ile +1 (mutlak kabul) arasında bir değere sahiptir. Katılımcıların tamamı ölçekteki herhangi bir maddeyi "Uygun" olarak derecelendirirse o maddenin KGO değeri 1 olur" (Yeşilyurt & Poyraz, 2017). Lawshe tekniğinde uzmanların her bir madde için görüşleri toplanarak kapsam geçerlilik oranları belirlenir. Kapsam geçerliliği her bir madde için gerekli görüşünü işaretleyen uzman sayısının, toplam uzman sayısına bölümünün 1 eksiği ile bulunur. Ayrıca çalışmanın ölçme aracı olan anket formunun güvenilirliği ile ilgili yapılan analiz olarak, Cronbach Alpha katsayısına da bakılmıştır.

Tablo 1

Lawshe İçerik Endeksi

	Uzman 1	Uzman 2	Uzman 3	Uzman 4	Uzman 5	CVR
Soru 1	x	x	x	x		0.6
Soru 2	x	x	x	x	x	1
Soru 3	x	x	x	x	x	1
Soru 4	x	x	x		x	0.6
Soru 5	x	x	x	x	x	1
Soru 6		x	x	x	x	0.6
Soru 7	x	x	x	x	x	1
Soru 8	x	x	x	x	x	1
Soru 9	x	x	x	x	x	1
Soru 10	x	x	x	x		0.6
Soru 11	x	x	x	x	x	1
Soru 12	x	x	x	x		0.6
Soru 13	x	x	x	x	x	1
Soru 14	x	x	x	x	x	1
Soru 15	x	x	x	x	x	1
CVI						0.867

Tablo 1'den incelenebileceği üzere, uzmanlar tarafından her bir soru için "madde hedefleneni yapıyor ölçüyor" ibaresinin işaretlendiği ve puanlamaya dâhil edildiği, Lawshe içerik geçerlilik endeksi 0,867 olarak belirlenmiştir. Ayrıca çalışmanın ölçme aracı olan anket formunun güvenilirliği ile ilgili yapılan analizde ise, Cronbach Alpha katsayısı .74 olarak bulunmuştur. Maddelerin iç tutarlılığını ve birbirleri arasındaki homojen yapıyı açıklamak için kullanılan Cronbach Alpha, $0.60 < R^2 < 0.80$ ise oldukça güvenilir olarak tanımlanır (Yıldız & Uzunsakal, 2018). Kapsam geçerliliğinin sağlanmasının ardından ölçme aracının geçerlilik ve güvenilirliğini belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin KMO testi uygulanmıştır. Ölçme aracının KMO değeri .875 olarak belirlenmiştir. "Kaiser-Meyer-Olkin değerinin yüksek olması, ölçekteki her bir değişkenin, diğer değişkenler tarafından mükemmel bir şekilde tahmin edilebileceği anlamına gelir. Değerlerin sıfır ya da sıfıra yakın çıkması durumunda, korelasyon dağılımında, bir dağımlıklık olduğu için bu değerlere dayalı olarak yorum yapılamaz" (Çokluk vd'den akt. Kaya, 2013). Anketin yapı geçerliliği için ayrıca faktör analizi yapılmıştır.

Tablo 2*Faktör Yükleri*

Soru	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
Faktör	.851	.865	.813	.685	.758	.717	.710	.808	.662	.371	.584	.774	.697	.766	.403

Tablo 2' de gösterildiği gibi öğretmenlerin derslerinde Türk müziği ile ilgili görüşlerini belirlemeyi amaçlayan maddelerin faktör yüklerinin .37 ile .85 arasında değiştiği görülmektedir. "Faktör yük değerinin .63 ve yüksek olması madde seçimi için iyi bir tercihtir. Ancak uygulamada az sayıda madde için bu sınır değer .30'a kadar indirilebilir" (Büyüköztürk, 2012). Anket formunda yer alan ifadelerin aritmetik ortalamaları; 4,21-5,00: Kesinlikle katılıyorum, 3,41-4,20: Katılıyorum, 2,61-3,41: Fikrim yok, 1,81-2,60: Katılmıyorum ve 1,00-1,80: Kesinlikle katılmıyorum olarak belirlenmiştir. Ayrıca anket formunda yer alan olumsuz ifadeler istatistik programına girilirken ters kodlanmış olup, veriler bu husus göz önünde bulundurularak anlamlandırılmaya çalışılmıştır. Verilerin istatistiksel analizi için SPSS 22 programı kullanılmıştır. Elde edilen bulguların analizinde frekans (f), yüzde (%), ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapma (ss) değerleri tablolar aracılığı ile yorumlanmıştır. Hazırlanan anket formu Türk müziği öğretimi boyutu ve çalgı eğitimi boyutu olmak üzere 2 başlık altında toplanmaktadır. Belirlenen görüşlerin, öğretmenlerin mesleki deneyim süreleri ile olan anlam farklılıklarını ortaya çıkartmak için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tekniği ile Welch ve Borwn-Forsythe testleri kullanılmıştır. Bu testlerde $p < .05$ anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

Çalışmaya katılan öğretmenlere sorulan sorular, Türk müziği öğretimi ve çalgı eğitimi boyutunda iki ana faktörden oluşmaktadır. Türk müziği öğretimi ile ilgili 8, çalgı eğitimi boyutu ile ilgili 7, toplamda 15 soru tablolar aracılığı ile açıklanmıştır. Araştırmanın ilk problemi olan müzik derslerinde Türk müziği uygulamalarına ilişkin görüşler, Türkiye'de resmi ve özel kurumlarda çalışmakta olan 1321 müzik öğretmeni tarafından cevaplanmıştır. Öğretmenlerin meslek yaşantılarındaki deneyim süreleri Tablo 3'de açıklanmıştır.

Tablo 3*Öğretmenlerin Deneyim Süreleri*

	f	%
1 - 5	300	22.7
6 - 10	418	31.6
11 - 15	191	14.5
16 - 20	245	18.5
20 - üzeri	167	12.7
Toplam	1321	100

Türk müziği öğretimi ile ilgili elde edilen bulguların sonucunda, öğretmenlerin Türk müziği öğretimi ve çalgı eğitimi ile ilgili görüşlerinin, mesleki deneyim süreleri ile ilgili anlamlı bir farklılığın olup olmadığı test edilmiş, Tablo 4'te sunulmuştur.

Tablo 4*Türk Müziği Öğretimi ve Çalgı Eğitiminin Deneyim ile İlişkisi*

	Homogeneity of Variances			ANOVA	
	Levene St.	Sig.	Mean Sq.	F	Sig
Türk Müziği Öğretimi	49.654	.000	16.170	152.084	.000
Çalgı Eğitimi	22.055	.000	61.038	379.214	.000

Çalışmaya katılan öğretmenlerden elde edilen bilgiler doğrultusunda, öğretmenlerin derslerinde kullandıkları Türk müziği öğretimi ile ilgili bilgilerin, çalgı eğitimi hakkında elde edilen bilgiler ile öğretmenlerin mesleki deneyimleri ile aralarında fark olup olmadığını belirlemek için ANOVA testi uygulanmıştır. Tablo 5' da gösterildiği üzere, testin ilk aşaması olan Levene homojenlik

sonuçlarına göre $p < 0.05$, gruplar arasında homojen bir dağılım olmadığı gözlemlenmektedir. Gruplar arasında homojenliğin sağlanmadığı durumlarda Brown-Forsythe F ve Welch's testlerine başvurulmuştur. "Eğer Levene's testten elde ettiğimiz p değeri 0.05'ten küçük ise bu hipotezi reddeder ve varyans homojenliği varsayımının sağlanmadığını söyleriz. Bu durumda ANOVA tablosunda verilen F ve p değerlerini kullanamayız. Bunun yerine SPSS'te sunulan Brown-Forsythe F (1974), ve Welch's F (1951) istatistikleri yoluyla elde edilen F değeri ve buna bağlı p değeri kullanılır" (Şen,2016).

Tablo 5*Welch, Brown-Forsythe Testi*

	Welch		Brown - Forsythe	
	Statistic	Sig.	Statistic	Sig.
Türk müziği öğretimi	162.226	.000	579.993	.000
Çalgı öğretimi	212.024	.000	316.106	.000

Anova testinin ön koşulu olan homojenlik sağlanmadığı için uygulanan Welch ve Brown-Forsythe testlerinden elde edilen sonuçlarda p değeri 0.05 den küçük olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar doğrultusunda, çalışmaya katılan öğretmenlerin Türk müziği öğretimi ve çalgı öğretimi boyutunda elde edilen sonuçlarının, öğretmenlerin mesleki deneyimleri ile ilgili bir farklılık bulunmadığı sonucuna varılabilir.

Deney ve Kontrol Grupları Verileri

On kişilik deney, on kişilik kontrol gruplarına 10 hafta olarak planlanmış ünitelendirilmiş haftalık planlar uygulanmıştır. Deney grubu araştırmacı tarafından geliştirilen Türk müziği uyarlamalı melodika ile kontrol grubu ise bilinen melodika çalgısı ile programlarını yürütmüşlerdir. Uygulanan bu ders programlarının sonunda öğrencilerin video kayıtları alınmıştır. Deney grubunda bulunan öğrencilere D1, D2, D3 gibi rumuzlar, kontrol grubundaki öğrencilere de K1,K2, K3 gibi rumuzlar verilmiştir. Öğrenciler için hazırlanan ders programı, Türk müziği ses sistemi, Türk müziğinde makamlar ve melodika icrası ünitelerini içermektedir. İlk ünite olan Türk müziği ses sistemi iki haftalık bir planı içermektedir. İlk haftanın konusu "Türk müziğinin makamsal yapısı" kazanımları ise, "Türk müziğinin makamsal yapısını fark eder" ve "Makam dizilerinin oluşumunu kavrar" şeklindedir. İkinci haftanın konusu "Koma sesin oluşumu" kazanımları ise " İkili aralığın bölündüğü 9 eşit parçayı anlar", "Koma seslerin adlandırılmasını açıklar" ve " Koma seslerin sembollerini anlar" olarak belirlenmiştir.

İkinci ünite olarak belirlenen Türk müziğinde makamlar ünitesi de iki haftalık bir öğretimi kapsamaktadır. Öğrenimin üçüncü haftasının ilk konusu "Hüseyini makamı" olarak belirlenmiş olup "Hüseyini makamını oluşturan dörtlü ve beşliyi kavrar", "Hüseyini makamı dizisini oluşturur" ve "Hüseyini makamında çalınan eseri fark eder" kazanımlarını içermektedir. Dördüncü haftaya gelindiğinde "Karcıgar ve Saba" makamları konu olarak belirlenmiştir. Konunun kazanımları "Karcıgar makamının dizi oluşumunu kavrar", "Saba makamı dizisini açıklar" ve "Karcıgar ve Saba makamlarına ait eserleri fark eder" şeklinde belirlenmiştir. Üçüncü ünite melodika icrasına yönelik altı haftalık bir öğrenimi içermektedir. Öğrenimin beşinci haftasının konusu "Hüseyini makamı icrası", kazanımları ise, "Hüseyini makamı dizisini çalar" ve "Hüseyini makamından örnekler seslendirir" şeklindedir. Altıncı haftanın konusu "Gelin Ayşem" isimli türkünün seslendirilmesidir. "3/4 lük ritim kalıbını kavrar" ve "Gelin Ayşem türküsünü melodika ile çalar ve söyler" kazanımları belirlenmiştir. Programın yedinci haftasında "Karcıgar makamı" konusu, "Karcıgar makamı dizisini çalar" ve Karcıgar makamından örnekler seslendirir" kazanımları yer almaktadır. Sekizinci haftada ise konu "Karadeniz" isimli eserdir. Kazanımlar, "5/8 lik ritim kalıbını kavrar" ve "Karadeniz eserini melodika ile çalar ve söyler" şeklinde belirlenmiştir. Dokuzuncu haftanın konusu "Saba makamı" dır. "Saba makamı dizisini çalar" ve Saba makamından örnekler seslendirir" kazanımları yer alır. Son haftaya gelindiğinde de " Bir Dalda İki Kiraz" isimli eser konu olarak belirlenmiş olup, "2/4 lük ritim kalıbını kavrar"

ve "Bir Dalda İki Kiraz türküsünü melodika ile çalar ve söyler" kazanımlarına yer verilmiştir. Uygulanan bu on haftalık eğitim planı sonunda öğrencilerin video kayıtları ailelerinden gerekli izinler alınarak kayıt altına alınmıştır.

Performans Ölçeği

Araştırmanın son ölçüm aşaması, deney ve kontrol gruplarının verilerinin, 5 alan uzmanı tarafından izlenerek puanlanmasıdır. Uzman görüşleri doğrultusunda araştırmacı tarafından geliştirilen performans değerlendirme ölçeğinde, öğrencilerin icralarına ve özellikle eserlerin geleneksel halleri ile öğrenilmesine yönelik değerlendirme kıstaslarından oluşmaktadır. Değerlendirme ölçeği, araştırmacının eser örneklemi olan, Gelin Ayşem türküsü, Karadeniz şarkısı ve Bir Dalda İki Kiraz türküsünün ayrı ayrı değerlendirilmesi üzerine tasarlanmıştır. Değerlendirme, seslerin doğruluğu, nota sürelerinin doğruluğu, kabul edilebilir tempo, makam etki durumu ve toplu söyleme çalma boyutlarından oluşmaktadır. Çalışma gruplarında yer alan tüm öğrenciler belirlenen boyutlarda her bir eser için değerlendirmeye tabi olmuşlardır. Performans ölçeğinin değerlendirmesini yapan alan uzmanlarının uzmanlık alanları, çalıştıkları kurum tipleri ve unvanları Tablo 6'da belirtilmiştir.

Tablo 6

Puanlama Yapan Alan Uzmanları

Unvan	Uzmanlık Alanı	Kurum
Doçent Doktor	Türk müziği	Türk müziği devlet konservatuvarı
Dr. Öğr. Üyesi	Türk halk müziği	Eğitim fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi	Çalgı eğitimi	Eğitim fakültesi
Dr. Öğr. Üyesi	Çalgı eğitimi	Eğitim fakültesi
Arş. Gör. Dr.	Müzik kuramları	Eğitim fakültesi

Deneysel İşlem Süreci

Araştırmanın örneklemini oluşturan çalışma grubunun bulunduğu Ankara Mamak Şehit Piyade Er Murat Eroğlu ortaokulunda bulunan öğrencilerin tamamı daha önceki öğrenimlerinde melodika çalgısı ile ilgili herhangi bir öğrenim görmemiş kişilerden oluşmaktadır. Bu durumda öğrencilerin seviyelerinin aynı olduğu varsayımı ile her hangi bir ön-test uygulaması yapılmamıştır. Melodika ile yeni tanışan öğrencilerin çalgının kullanımı ile ilgili bilgilerin yanı sıra, çalışmanın gerçekleşmesi için gerekli olan teori bilgilerini de öğrenmeleri gerekmektedir. Bu doğrultuda öğrencilere, icra aşamasına geçmeden önce, araştırmacının oluşturduğu teorik bilgilerinde öğretilmesi uygun görülmüştür. Toplam üç ünite on konudan oluşan on haftalık bir öğretim programı oluşturulmuş, öğrencilere icra ünitesi olan son üniteye geçmeden önce iki ünite dört hafta boyunca Türk müziği ses sistemi ve öğrenimde kullanılacak olan makamlar ile ilgili teorik bilgiler verilmiştir.

Türk müziği uyarlamalı melodika çalgısına verilecek olan koma değerinin 44 centte ayarlanmasında müzik çalgısının frekanslarını cent cinsinden ölçebilen Seiko STH100 marka tuner ile İOS işletim sistemleri için üretilmiş olan Tunable isimli akıllı telefon uygulamasından yararlanılmıştır. Araştırmanın deney ve kontrol gruplarına uygulanacak olan ders planları, araştırmacı tarafından uzman görüşlerinin de alınması ile birlikte oluşturulmuştur. Öğrencilerin sadece melodika performanslarına yönelik değil, ayrıca teorik olarak da Türk müziği hakkında bilgileri olması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda ilk iki ünite Türk müziği ses sistemi ve araştırmanın örneklemlerini oluşturan hüseyini, saba ve karcıgar makamlarının öğrenilmesine yönelik oluşturulmuştur.

Deney grubuna uygulanan on haftalık ders programının ardından, öğrencilerin melodika ve seslendirme performansları video kayıt altına alınmıştır. Eserler öğrenciler tarafından bireysel olarak ve toplu olarak seslendirilerek, videoların kayıtları uzmanlar tarafından puanlanmıştır. Araştırmanın makamsal örneklemlerini oluşturan Gelin Ayşem türküsü E1, Karadeniz şarkısı E2 ve Bir Dalda İki Kiraz türküsü ise E3 olarak kodlanmıştır. Deney grubunda yer alan toplam on

öğrenci ise D1, D2, D3 , K1, K2, K3 gibi rumuzlar ile kodlanmıştır. Hazırlanan performans değerlendirme ölçeğinde deney ve kontrol grubu öğrencilerinin performansları eser bazında seslerin doğruluğu, nota sürelerinin doğruluğu, kabul edilebilir tempo, makam etki durumu ve toplu icra-seslendirme ana başlıkları altında puanlanmıştır. Puanlama için en düşük puan 1, en yüksek puan ise 10 olarak belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma dâhilinde elde edilen verilerin analizi için IBM SPSS Statistic 22 paket programından yararlanılmıştır. Anket formundan elde edilen verilerin iç tutarlılığı, geçerlik ve güvenilirliği için cronbach Alpha ile Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) testleri uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde ise yüzde (%), frekans (f), ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapma (ss) değerleri kullanılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının son test sonuçları arasındaki farklılıkları belirlemek için ilk olarak verilerin normal dağılım sonuçları incelenmiştir. Bu sonuca ulaşabilmek için Shapiro-Wilk ve Kolmogorov-Smirnov normallik testleri uygulanmış olup, elde edilen p değerleri her iki testte de 0,05'den küçük olduğu için (S-W 0,005 / K-S 0,023) non parametrik testler arasında iki bağımsız örnek için Mann Whitney U testi tercih edilmiştir.

Araştırma Etiği

Bu araştırmanın planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bu çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir. Çalışma grubunda yer alan öğrencilere ve velilerine, bilgilendirilmiş gönüllü olur/onam formu imzalatılmıştır.

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Gazi Üniversitesi Ölçme Değerlendirme Etik Alt Çalışma Grubu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 08.09.2020

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 91610558-604.01.02

BULGULAR

Müzik Derslerindeki Türk Müziği Uygulamalarına İlişkin Bulgular

Uzman görüşlerinin alınması, geçerlilik ve güvenilirlik testlerinin yapılmasının ardından hazırlanan anket formu Türkiye'nin çeşitli yerlerinde görev yapmakta olan 1321 öğretmen tarafından doldurularak, elektronik ortamdan (google forms) araştırmacıya ulaştırılmıştır. Çalışmaya katılan öğretmenlere sorulan sorular, Türk müziği öğretimi ve çalgı eğitimi boyutunda iki ana faktörden oluşmaktadır. Türk müziği öğretimi ile ilgili 8, çalgı eğitimi boyutu ile ilgili 7, toplamda 15 soru tablolar aracılığı ile açıklanmıştır. Öğretmenlerin anket formuna verdiği cevaplar, frekans (f), yüzde (%), ortalama ($\bar{x}$) ve standart sapma (ss) değerleri tablolar aracılığı ile açıklanmıştır.

Tablo 7**Türk Müziği Öğretimi Görüşleri**

Sorular	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{x}$	ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Türk müziği öğretimi alanında kendimi yeterli bulurum.	87	6.6	330	25	78	5.9	561	42.4	265	20.1	3.44	1.24
Öğretim programında içerik olarak Türk müziği unsurları yeterlidir.	130	9.8	638	48.3	150	11.4	315	23.8	88	6.7	2.69	1.13
Türk müziği öğretiminde öğrencilere koma sesi anlatırken zorlanıyorum.	76	5.8	275	20.8	140	10.6	559	42.3	271	20.5	3.50	1.19
Makamsal ve tonal müzik eğitimi bir arada olamamalıdır.	170	12.9	482	36.5	192	14.5	351	26.6	126	9.5	3.35	1.18
Türk müziği öğretimi ile ilgili akademik çalışmaları yeterli buluyorum.	207	15.7	582	44.1	283	21.4	200	15.1	49	3.7	2.47	1.04
Türk/ Batı müziği öğretimi ile ilgili ayrıca hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir.	31	2.3	96	7.3	85	6.4	616	46.6	493	37.3	4.09	.96
Türk müziği öğretimi için yeni bir sistematik yaklaşıma ihtiyaç vardır.	38	2.9	92	7	153	11.6	639	48.4	399	30.2	3.95	.97
Öğrencilerin Türk müziği konularına ilgileri yüksektir.	223	16.9	537	40.7	151	11.4	343	26	67	5.1	2.61	1.18

Tablo 7'de çalışmaya katılan öğretmenlerin derslerinde Türk müziği öğretimi ile ilgili görüşlerinin dağılımları incelendiğinde, en yüksek ortalama ($\bar{x}$: 4.09 , ss: .960) Türk/Batı müziği öğretimi ile ilgili ayrıca hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir iken, en düşük ortalama ($\bar{x}$: 2.47, ss: 1.04) Türk müziği öğretimi ile ilgili akademik çalışmaları yeterli buluyorum olarak belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenlerin Türk müziği öğretimi hususunda kendilerini yeterli

buldukları, öğretim programında içerik olarak Türk müziği unsurlarının istenilen seviyede olmadığını savunmuşlardır.

Bir diğer dikkat çekici bulgu ise, öğretmenlerin Türk müziği öğretiminde öğrencilere koma sesleri anlatırken zorlanmaları olarak belirlenmiştir. Makamsal ve tonal müziği eğitiminin bir arada olamaması gerektiğini düşünen öğretmenlerin sayıca fazla olması, makamsal ezgilerin öğretilmesinde yaşanan zorlukları ortaya çıkartmaktadır.

Tablo 8

Çalgı Boyutu ile İlgili Görüşler

Sorular	Kesinlikle Katılmıyorum		Katılmıyorum		Fikrim Yok		Katılıyorum		Kesinlikle Katılıyorum		$\bar{x}$	ss
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%		
Derslerimde Türk müziği çalgısı kullanırım.	163	12.3	462	35	61	4.6	392	29.7	243	18.4	3.06	1.36
Müzik derslerinde Blok flüt okul çalgısı olarak yeterlidir.	441	33.4	622	47.2	27	2	126	9.5	105	7.9	2.11	1.19
Öğrencilere batı ve Türk müziği çaldırabileceğim ortak bir okul çalgısı olmasını isterim.	57	4.3	121	9.2	140	10.6	595	45	408	30.9	3.88	1.07
Çalgı öğretimi müzik eğitiminde önemli bir boyuttur.	43	3.3	51	3.8	39	3	516	39.1	672	50.8	4.30	.94
Öğrencilerin geleneksel müziklerimizi çalarak öğrenmesi kalıcılığı artırır.	30	2.3	115	8.7	68	5.1	645	48.8	463	35.1	4.05	.97
Türk müziği öğretimi için mevcut okul çalgıları yetersizdir.	61	4.6	66	5	56	4.2	653	49.5	485	36.7	4.08	1.00
Derslerimde öğrencilere okul çalgısı çaldırırım.	73	5.5	165	12.5	65	4.9	736	55.7	282	21.4	3.74	1.09

Tablo 8'de çalışmaya katılan müzik öğretmenlerinin derslerinde Türk müziği uygulamaları ile ilgili çalgı boyutuna ilişkin görüşler açıklanmıştır. Bu bilgiler ışığında öğretmenlerin görüşlerinin en yüksek ortalama ile ($\bar{x}$: 4,30 ss: .945) çalgı öğretimi müzik eğitiminde önemli bir boyuttur sorusunda, en düşük ortalama ise ($\bar{x}$: 2,11 ss: 1,199) müzik derslerinde blok flüt okul çalgısı olarak yeterlidir sorusu olarak belirlenmiştir.

Derslerinde Türk müziği çalgısı kullanmayan öğretmenlerin oranı oldukça yüksektir (f: 686). Bu durumun makamsal müziklerin geleneksel halleri ile öğretilmesinde sorun teşkil edeceği düşünülmektedir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin görüşlerine göre, blok flüt bir okul çalgısı

olarak yeterli bulunmamıştır. Çalgı öğretiminin müzik eğitimiinde önemli bir unsur olduğu görüşü savunulmuştur. Türk müziği öğretimi için mevcut okul çalgılarının yetersiz olduğu görüşü bildirilirken, öğretmenlerin derslerinde her hangi bir okul çalgısını büyük ölçüde kullandıkları görüşleri belirlenmiştir.

Deney Grubu Son Test Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Tablo 9

Deney Grubu Son Test Sonuçları

Öğr.	Seslerin doğruluğu			Nota sürelerinin Doğruluğu			Kabul edilebilir tempo			Makam etki durumu			Toplu söyleme çalma			$\bar{x}$	ss
	E1	E2	E3	E1	E2	E3	E1	E2	E3	E1	E2	E3	E1	E2	E3		
D1	10	9.6	9.6	9.8	9.8	9	9.8	10	9.6	9.4	9.4	8.6				9.46	.119
D2	10	9.6	9.6	9.8	7.6	6.6	9.8	7.6	7	9.4	9.4	8.6				8.82	.288
D3	10	9.6	9.2	9.6	9.2	5.6	9.8	9	7	9.4	9.4	8.6				8.92	.302
D4	10	9.6	9.6	9.8	8.6	9.4	9.8	8.8	9.6	9.4	9.4	8.6				9.33	.125
D5	10	9.6	9.6	9.8	9.6	7.4	9.8	9.8	9.2	9.4	9.4	8.6	9.8	9	8.6	9.30	.175
D6	10	9.6	9.6	9.6	6.2	7	9.2	6.2	6.6	9.4	9.4	8.6				8.58	.353
D7	10	9.4	9.4	10	8.4	8.4	10	9.6	8.8	9.4	9.4	8.6				9.25	.150
D8	10	9.6	9.6	10	9.6	9.8	10	9.6	9.8	9.4	9.4	8.6				9.52	.118
D9	10	9.6	9.6	10	9.6	9.6	10	9.6	9.8	9.4	9.4	8.6				9.5	.116
D10	10	9.6	9.6	9.8	8.2	8.4	9.6	9.4	9.2	9.4	9.4	8.6				9.24	.143
Top. $\bar{x}$	10	9.6	9.5	9.8	8.7	8.1	9.7	9.0	8.6	9.4	9.4	8.6	9.8	9	8.6	9.19	

Tablo 9'da görüldüğü gibi, deney grubunda yer alan on öğrenci üç eserden toplam beş alanda ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Uzmanların verdikleri puanlar doğrultusunda her bir öğrencinin eserler bazında aldıkları puanların ortalamalarına yer verilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda deney grubunun toplam puan ortalaması $\bar{x}$:9,19 olarak belirlenmiştir. Standart sapma (ss) puanları incelendiğinde de puanların .116 ile .353 aralığında olduğu gözlemlenmektedir.

Deney grubu öğrencileri, çalışmanın örnekler türküler içerisinde yer alan Gelin Ayşem türküsünden en yüksek puanı almışlardır ($\bar{x}$: 9.8). Hüseyini makamına ait olan bu türkü belirlenen performans kriterleri içerisinde seslerin doğruluğu ölçütünden tam puan alan tek eserdir. İkinci olarak öğretilen karadeniz şarkısında deney grubunun aldığı toplam puan $\bar{x}$: 9 olarak belirlenmiştir. Bu örnekte ise çalışma grubu nota sürelerinin doğruluğu ve kabul edilebilir tempo kriterlerinden nispeten düşük puan almışlardır. Bu durumun eserin 7/8 lik birleşik ölçüde olması ve öğrencilerin geleneksel usüllerimizin seslendirilmesinde yaşadıkları zorluklardan kaynaklandığı düşünülebilir.

Saba makamına ait üçüncü türkü Bir Dalda İki Kiraz da ise, deney grubu öğrencilerinin puanı $\bar{x}$: 8.6 olarak belirlenmiştir. Genel puanlama içerisinde bu türkü özelinde nota sürelerinin doğruluğu basamağı en düşük puan olarak karşımıza çıkmaktadır $\bar{x}$: 8.1.

Kontrol Grubu Son Test Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Tablo 10

Kontrol Grubu Son Test Sonuçları

Öğr.	Seslerin doğruluğu			Nota sürelerinin Doğruluğu			Kabul edilebilir tempo			Makam etki durumu			Toplu söyleme çalma			$\bar{x}$	ss
	E1	E2	E3	E1	E2	E3	E1	E2	E3	E1	E2	E3	E1	E2	E3		
D1	8	6.8	6	8.8	8	7.4	8.4	8.4	6.8	5.2	5.2	4				6.78	1.39
D2	8	7.2	6.8	9.4	7.2	7.6	8.8	7.4	7.6	5	5.2	4.6				6.9	1.36
D3	8	6.6	6.4	9.2	8.8	6.8	9	8.8	8.6	5.4	5	3.6				6.99	1.68
D4	8	6.8	5.4	8.4	6.8	6.6	8.6	7.4	7	4.8	4.6	3.8				6.46	1.39
D5	8	7.2	6.2	8.8	7.6	7.6	8.4	8.2	8.4	5.4	5.2	4.6				6.95	1.32
D6	8	7.2	6.4	9.2	6.8	8.2	8.8	7.4	8.4	5.4	5.6	4	6.7	5.8	6.2	6.94	1.43
D7	8	6.4	6.2	7.6	6.6	7.2	7.2	7	7.2	5	4.4	4.2				6.38	1.12
D8	8	7.2	6.8	8.8	9.2	8.8	9	8.6	8.6	5.4	5.2	4.8				7.27	1.54
D9	8	6.2	6.2	7.8	5.4	6	7.6	5.4	6.6	5	5.2	4.2				6.15	1.07
D10	8	7.2	6.8	9.6	9	8.6	9	8.8	7.8	5.4	5	4.8				7.24	1.57
Top. $\bar{x}$	8	6.9	6.3	8.8	7.5	7.5	8.4	7.8	7.7	5.2	5	4.2	6.7	5.8	6.2	6.8	

Tablo 10'da görüldüğü gibi, deney grubunda yer alan on öğrenci üç eserden toplam beş alanda ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Uzmanların verdikleri puanlar doğrultusunda her bir öğrencinin eserler bazında aldıkları puanların ortalamalarına yer verilmiştir. Yapılan puanlamalar sonucunda grubun genel puanı $\bar{x}$:6,8 olarak belirlenmiştir. Grup içerisinde en yüksek puanı $\bar{x}$:7,72 ile K8 öğrencisi olurken, en düşük puanı alan öğrenci ise $\bar{x}$:6,15 ile K9 öğrencisidir. Standart sapma (ss) puanlarına bakıldığında puanların 1.070 ile 1.684 arasında olduğu gözlemlenmektedir.

Kontrol grubu verileri incelendiğinde, tampereman sistem melodika ile çalınan türkülerimizin puanlanmasında deney grubuna göre azalma olduğu gözlemlenmektedir. Örneklemin ilk eseri olan Gelin Ayşem türküsünde tüm kriterlerden yüksek puan alınmıştır. Bu durum türkünün temposunun yavaş olması ve nota süre değerlerinin diğer türkülere nazaran daha sade olması ile açıklanabilir. Performans ölçeği içerisinde en düşük değerlendirme bölümünün makam etki durumu olduğu görülmektedir. Tampareman sistem melodika çalındığında, eserlerin koma seslerini verememesinden kaynaklı makamsal etkiyi azaltan unsurlar ön plana çıkmaktadır. Özellikle saba makamı örneklemin olan Bir Dalda İki Kiraz isimli türküde bu husus oldukça fazla hissedilmektedir.

Deney ve Kontrol Grupları Son Test Fark Sonuçlarına İlişkin Bulgular

Tablo 11'de deney ve kontrol gruplarının performans değerlendirme başarı son test puanlarının ortalama farklılıklarına ilişkin Mann Whitney U testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 11

Deney ve Kontrol Gruplarının son test Puan Ortalamalarının Karşılaştırılması

Gruplar	n	min	max	$\bar{x}$	ss	U	Z	p
Deney	10	8.58	9.52	9.19	.099	.000	-3.781	.000
Kontrol	10	6.15	7.27	6.8	.116			

Mann Whitney U testi sonuçları incelendiğinde, deney ve kontrol grubu öğrencilerinin performans değerlendirme ölçeği puanlamalarının ortalamaları arasında anlamlı bir fark olduğu gözlemlenmiştir. Diğer bir ifade ile deney ve kontrol gruplarına ait puanlamalar istatistiksel olarak

Hamza Üstün

Türk müziği uyarlamalı melodikanın genel müzik eğitiminde kullanımı

incelenmiş, deney grubu puanlarının tüm alt boyutlar açısından kontrol grubu puanlarından daha yüksek olduğu ve aralarında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir.

Deney ve kontrol gruplarının performansları sonucunda gerçekleştirilen puanlamalar neticesinde gruplar arasında U: 000 ve p: 000 sonucuna ulaşılmıştır. p değeri < 0.05 olduğundan gruplar arasında anlamlı bir fark olduğu söylenebilir (Tablo 12). Performans değerlendirme ölçeğinde yer alan değerlendirme ölçütleri bazında elde edilen ortalama puanların tümünde, deney grubunun puanlarının kontrol grubuna göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Deney ve kontrol grubu puanlamaları arasındaki en büyük farklılığın, makam etki durumunda gerçekleştiği sonucuna ulaşılmıştır (D $\bar{x}$: 9,13 / K $\bar{x}$: 4,8). Seslerin doğruluğu boyutunda D $\bar{x}$:9,7 / K $\bar{x}$:7,06 ortalamaları, nota sürelerinin doğruluğu boyutunda D $\bar{x}$: 8,87 / K $\bar{x}$: 7,92 ortalamaları, kabul edilebilir tempo boyutunda D $\bar{x}$: 9,1 / K $\bar{x}$: 7,94 ortalamaları ve toplu çalma söyleme boyutunda D $\bar{x}$: 9,13 / K $\bar{x}$: 6,23 sonuçlarına erişilmiştir.

Tablo 12

Çalışma Grubu Haftalık Ölçme-Değerlendirme Puanları

Haftalar	Deney	Kontrol	$\bar{x}$
1	85	75	80
2	92.5	85	88.75
3	90	95	92.5
4	95	90	92.5
5	95	100	97.5
6	100	100	100
7	100	90	95
8	100	100	100
9	100	90	95
10	80	85	82.5
Toplam	93.75	91	92.3

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma kapsamında ilk olarak öğretmenlerin genel müzik eğitiminde Türk müziği öğretimi ile ilgili görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Bu bulgular ışığında, öğretim programının Türk müziği ile ilgili bölümlerinin yetersiz olduğu, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun Türk müziği çalgısı kullanmadığı, blok flütün bir okul çalgısı olarak yeterli olmadığı ve Türk müziği ile tonal müziğin aynı anda çalınabileceği bir çalgıya ihtiyaç olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğretim programından 2018 yılında kaldırılan çalgı öğretiminin hala öğretmenler tarafından kullanıldığı belirlenmiştir. Türk Halk Müziğinin temel yapı taşı olan koma sesin öğretilmesinde zorluklar yaşandığı ve Türk müziği öğretimi ile ilgili akademik çalışmaların yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin Türk müziği öğretimi ile ilgili hizmet içi eğitimlere ihtiyaçlarının olduğu, Türk müziği öğretimi için yeni sistematik bir yaklaşıma ihtiyaç olduğu ve öğrencilerin Türk müziği konularına ilgi düzeylerinin düşük olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır.

Görüldüğü gibi elde edilen sonuçlar doğrultusunda, Türk müziği uyarlamalı melodika çalgısı ile öğrenimini gerçekleştiren deney grubu, normal melodika ile öğrenimini gerçekleştiren kontrol grubuna göre daha yüksek sonuçlara ulaşmıştır. Bu sonuçlardan hareketle Türk müziği uyarlamalı melodika çalgısının, geleneksel müziklerimizi geleneksel halleri ile çalmada ve öğrenmede başarılı bir çalgı olabileceği sonucuna ulaşmak mümkündür. Geliştirilen çalgının, makamsal ezgilerimizin yanında tonal müzik olarak adlandırılan Batı müziği sistemini de çalmaya elverişli olması, çalgının okul çalgısı olarak da rahatlıkla kullanılabilirliği sonucunu göstermektedir.

Araştırma kapsamında, Türk müziği uyarlamalı melodikanın, geleneksel müziklerimizin çalınmasında ve söylenmesinde, bir okul çalgısı olarak yeterli seviyede olduğu bulgular ve

sonuçlar ile ortaya koyulmuştur. Bu bölümde de sonuçlardan yola çıkarak bir takım önerilerde bulunulmuştur.

- Öğretim programında yapılan değişiklik ile çalgı öğrenme alanı öğretim programından çıkartılmıştır. Araştırmanın ilk problemi olan, öğretmenlerin Türk müziği öğretimi görüşlerinin bulgu ve sonuçlarından da anlaşılacağı üzere, çalgı öğrenme alanının tekrardan öğretim programına dâhil edilmesinin, genel müzik eğitimi açısından faydalı olacağı önerilmektedir.
- Genel müzik eğitiminde Türk müziği öğretimi ile ilgili yapılan akademik çalışmaların yetersiz olduğu sonucuna varılmıştır. Bu sonuçtan hareketle, üniversitelerde, Türk müziği öğretimi ile ilgili çalışmalar yapılarak, Milli Eğitim Bakanlığı önderliğinde çalıştaylar, sempozyumlar, kongreler vb. planlanabilir. Gerçekleştirilecek bu akademik çalışmalara öğretmenlerinde katılması ve ülkemizin çeşitli yerlerinde öğretmenler için hizmet içi eğitimlerin planlanmasının genel müzik eğitimine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
- Öğretim programında yer alan Türk müziği bölümlerinin yetersiz olduğu sonucundan hareketle, programın yeniden gözden geçirilerek, kurulacak komisyonlar ile ortak yeni bir öğretim programının hazırlanması önerilmektedir. Türk müziği öğretiminde yeni sistematik bir yaklaşımın, öğrencilerin Türk müziği öğretimi ile ilgili konulara olan ilgi düzeylerini de arttıracığı, yeni bir yapılanmanın gerçekleşmesi ile sağlanabileceği önerilmektedir.
- Genel müzik eğitiminin ilkökul evresinde dersleri yürütmekte olan sınıf öğretmenlerinin, öğrenim gördükleri fakültelerde aldıkları müzik eğitiminin tasarlanan Türk müziği uyarlamalı melodika çalgısı ile gerçekleştirmeleri önerilmektedir.
- Tasarlanan yeni Türk müziği uyarlamalı melodika çalgısını, Milli Eğitim Bakanlığı ile ortaklaşa çalışılarak, ilk etapta yurt genelinde görev yapan müzik öğretmenlerine, sonrasında da tüm öğrencilere ulaştırılması ve yeni ulusal bir okul çalgısı olarak okullarda kullanılması önerilmektedir.
- Yenilenmesi önerilen öğretim programında yer alacak örneklemelerin ve çalgı eğitimi ile ilgili örneklerin, tasarlanan yeni okul çalgısı minvalinde gerçekleştirilmesi önerilmektedir. Böylelikle ulusal programımızda yer alan eserlerin, geleneksel halleri ile öğrencilere aktarılması mümkün kılınabilir. Bu durumda Türk müziği öğretiminde yeni ve kalıcı bir öğrenme sağlayacağı önerilmektedir.
- Bu çalışmada, tasarlanan yeni okul çalgısı ile Hüseyini, Saba ve Karcıgar makamları kullanılmıştır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda çalgının geliştirilerek farklı makamlara da erişilir olması sağlanabilir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışma, Türk müziği öğretimine ilişkin olarak uygulanacak olan melodika modelinde değiştirilmiş iki komalık mi bemol koma sesi, araştırma dahilinde belirlenen yirmi kişilik Ankara Şehit Piyade Er Murat Eroğlu Ortaokulu öğrencilerinden oluşturulan çalışma grubu, uygulama sürecine yönelik olarak belirlenen Hüseyini, Karcıgar ve Saba makamlarında seçilmiş parçalar ile sınırlandırılmıştır.

Destek ve Teşekkür

Araştırmanın yazarı olarak, araştırmanın gerçekleştirilmesi sürecine yönelik herhangi bir destek ya da teşekkür beyanım bulunmamaktadır.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Araştırmanın tüm süreci makalenin beyan edilen tek yazarı tarafından gerçekleştirilmiştir.

Çatışma Beyanı

Araştırmanın yazarı olarak herhangi bir çıkar/çatışma beyanımı olmadığını ifade ederim.

Yayın Etiği Beyanı

Bu araştırmanın planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir.

Bu çalışmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamış ve bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir..

Etik kurul izin bilgileri

Etik değerlendirmeyi yapan kurul adı: Gazi Üniversitesi Ölçme Değerlendirme Etik Alt Çalışma Grubu

Etik değerlendirme kararının tarihi: 08.09.2020

Etik değerlendirme belgesi sayı numarası: 91610558-604.01.02

KAYNAKÇA

- Arıkan, R. (2005). *Araştırma teknikleri ve rapor hazırlama*. (Beşinci baskı) BRC.
- Atalay, A. (2005). Türk müziğinde komalı ses var mıdır? *EÜ Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Dergisi*, 6, 13-35.
- Bozkaya, İ. (2001). *Okul ortamında müzik*. (1. Basım). Özsan Matbaacılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı - istatistik, araştırma deseni, spss uygulamaları ve yorum*. Pegem Akademi.
- Karaoşmanoğlu, M. K. (2000). Batıda 12’li tampere sistem dışı arayışlar ve iki örnek: Partch – Daniélou. *Musiki Mecmuası*, 470.
- Karasar, N. (2006). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Nobel.
- Karataş, Y. & Kılıç, I. (2017). Ortaöğretim düzeyi müzik derslerinde kullanılan okul çalgıları ve bu çalgıların öğretilmesinde karşılaşılan sorunların incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2., <https://doi.org/10.14520/adyusbd.336493>
- Kaya, M.F. (2013). Sürdürülebilir kalkınmaya yönelik tutum ölçeği geliştirme çalışması. *Marmara Coğrafya Dergisi*, 28,175-193.
- Kocabaş, A. & Erbil, D.G. (2013, Kasım). *Müzik öğretimi dersinde işbirlikli öğrenme yönteminin kullanılması ve yaratıcılık üzerine öğretmen adaylarının görüşleri*. International symposium on changes and new trends in education Symposium, Konya.
- MEB (2018). *Müzik dersi öğretim programı. 1-2-3-4-5-6-7-8. sınıflar*.
- MEB (2018). *Müzik dersi öğretim programı. 9-10-11-12. sınıflar*. Devlet Kitapları.
- Peach, H. (2017). Calculates lawshe content validity ratios (cvr) for an item and a content validity index (CVI) value for the overall instrument. <https://www.youtube.com/watch?v=GtdtOqbNgOA>
- Öcal, A. O. (2014). *İlköğretim ikinci kademe müzik dersi öğretim programında uygulanan blok flüt eğitimine ilişkin öğretmen görüşleri (Ankara ili örneği)*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi.
- Önal, A. & Aydoğan, S. (2012). Bir sınıf çalgısı olarak blok flütün ilköğretim müzik dersi öğretim programını gerçekleştirebilmedeki yeterliliği. *Art-E*, 1, 1-10.
- Özkan, İ. H. (2006). *Türk musikisi nazariyatı ve usulleri*. Ötüken.
- Uçan, A. (2005). *Müzik eğitimi*. Evrensel.
- Ünal, S. (1987). *Blokfülüt çalıyorum 1*. Evrensel.
- Şen, Y. (2016). *SPSS ile 2’den fazla grup karşılaştırılması ANOVA*. <https://sedatsen.files.wordpress.com/2016/11/3-sunum.pdf>
- Yeşilyurt, S. & Çapraz, C. (2017). Ölçek geliştirme çalışmalarında kullanılan kapsam geçerliliği için bir yol haritası. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20, 251-263. <https://doi.org/10.17556/erziefd.297741>

- Yıldız, D. & Uzunsakal, E. (2018). Alan araştırmalarında güvenirlik testlerinin karşılaştırılması ve tarımsal veriler üzerine bir uygulama. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 14-28.
- Yurdugül, H. (2005). *lek geliştirme çalışmalarında kapsam geçerliliği için kapsam geçerlik indekslerinin kullanılması*. XIV.Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sunulmuş bildiri. Pamukkale Üniversitesi.

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

The block flute, which has been used and continues to be used for years in our country and in our music education system, has often been preferred for reasons such as being economical, portability, and ease of sound creation. However, studies conducted in recent years reveal the inadequacies of the block flute and the negativities it causes in music education (Kocabaş & Erbil, 2013; Karataş & Kılıç, 2017; Önal & Aydoğan 2012). Developing technological and economic developments have made this instrument easier to access and found a place for itself in the music education system. The Turkish music adaptive melodica instrument, which was designed and developed for the research, was designed to be a new national school instrument that could be included in the general music education system. This developed instrument allows our traditional music to be played in its traditional form. With the modification made on the familiar melodica instrument, two coma sounds are added to the system, allowing the maqam scales to be played and heard. At the same time, the instrument continues to be suitable for playing tonal music as it is known. It is thought that the Turkish music adaptive melodica instrument will make positive contributions to the music education system of our country.

Method

The study is an experimental research to determine the appearance of the Turkish music sound system adapted melodica as a school instrument in practice. In order to investigate the effect of the Turkish music adaptive melodica instrument on Turkish music teaching, one of the quantitative research methods, the real trial model, the posttest control group model was used. The studies with the highest scientific importance and validity are those made with a real trial design (Karasar, 2006).

A curriculum consisting of 3 units of 10 weeks developed by the researcher was created to be applied to the experimental and control groups. At the end of these 10 weeks, the images of the experimental and control groups were recorded. These videos were scored by field experts and the differences between them were revealed with the help of a statistical program. The descriptive universe of this research; Private and public secondary school institutions operating under the Ministry of National Education of the Republic of Turkey constitute the sample of 1321 music teachers working in different provinces. In the study, the data were obtained in three main dimensions. The first of these is the data obtained from the teachers through a questionnaire, the second is the data on the creation process of the Turkish Music adapted melodica, and the last is the data obtained in the framework of expert opinions as a result of the experiment.

Results

After receiving expert opinions and conducting validity and reliability tests, the questionnaire form prepared was filled by 1321 teachers working in various parts of Turkey and delivered to the researcher via electronic media (google forms). The questions asked to the teachers participating in the study consist of two main factors in terms of Turkish music teaching and instrument training. 8 questions about teaching Turkish music, 7 questions about instrument education, and a total of 15 questions were explained through tables.

A value of 44 cents was applied for the two-flat coma sound to be used in the study. In order to first discover the structure of the melodica instrument and understand that changes can be made on the sound system, numerous melodica instruments have become unusable as a result of various trials. In order to place a two-flat coma sound on the melodica instrument, which is already capable of playing the tonal sound system, various trials have been made on the sound system, and the instrument has become able to play the maqams of Hüseyini, Saba and Karcıgar. Samples from these maqams were selected for the control and experimental groups, which constitute the study group of the research, and the groups were expected to sing these works.

When the results of the Mann Whitney U test were examined, it was observed that there was a significant difference between the average scores of the experimental and control group students' performance evaluation scale scores. In other words, the scores of the experimental and control groups were analyzed statistically, and it was determined that the scores of the experimental group were higher than the scores of the control group in terms of all sub-dimensions, and there was a significant difference between them.

Discussion and Conclusion

Within the scope of the research, it was first aimed to determine the opinions of teachers about Turkish music teaching in general music education. In the light of these findings, it was concluded that the parts of the curriculum related to Turkish music were insufficient, the majority of the teachers could not use Turkish music instruments, the block flute was not sufficient as a school instrument, and there was a need for an instrument where Turkish music and tonal music could be played at the same time. The average of the scores of the answers given by the experimental and control groups to the measurement and evaluation dimension after the weekly lesson plans were determined as $\bar{x}$: 92.3. As it can be understood from these results, the study group has succeeded in realizing the achievements determined in the lesson plans prepared. As a result of the scoring performed as a result of the performances of the experimental and control groups, the results of U: 000 and p: 000 were reached between the groups. Since the p value is < 0.05 , it can be said that there is a significant difference between the groups.

As can be seen, in line with the results obtained, the experimental group, which learned with the Turkish music adaptive melodica instrument, reached higher results than the control group, which learned with the normal melodica. Based on these results, it is possible to conclude that the Turkish music adaptive melodica instrument can be a successful instrument in playing and learning our traditional music in its traditional form.